

Vastine Lankisen kirjoitukseen

Markku Lankinen julkaisi Yhteiskuntapolitiikka-lehden numerossa 4/2006 otsikolla ”Eliitin eriytymisestä pääkaupunkiseudulla – tilastonäkökulma” kirjoituksen, jonka ponttimena on allekirjoittaneiden saman lehden numerossa 5/2005 julkaissama artikkeli ”Eliitin eriytymisestä pääkaupunkiseudulla”. Olemme tyytyväisiä siitä, että artikkelimme on näin saanut kiinnostusta osakseen ja toiminnut inspiraation lähteenä jatkoanalyysille samasta teemasta.

Lankinen lähtee analyysissaan liikkeelle meidän artikkelimme yhteen osakokonaisuuteen kuuluvasta tulkitsevasta jaksosta, jossa kirjoitamme (s. 480):

”Analyysimme osoittaa, että vanhan, seudulle tyypillisen virkamieseliitin rinnalla vaikuttaa vahva ns. bisneseliitti. Jälkimmäinen on todennäköisesti vahvistunut seudulla viime vuosikymmenten aikana tapahtuneen rakennemuutoksen tuloksena. Helsingin niemi on sen vanhan urbaanin eliitin omaa aluetta, joka ansaitsee pääosan julkishallinnossa ja koulutuksessa. Bisneseliitti on keskittynyt omille erityisille alueilleen, jotka sijoituvat isoksi, länsipainottuneeksi klusteriksi Espooseen ja Kauniaisiin. Kun eliitin uudet osat ansaitsevat pääosin yksityisellä sektorilla ja vanha tyypillisemmin julkisella, tuloksena on tulotasoissa ilmeneviä eroja, mis-

tä syystä vanha eliitti alueineen ei erotu vaurauden alueellisena keskuksena.”

Lankinen tulkitsee tämän niin, että väitämme Helsingin kaupungissa asuvan enemmän virkamieseliittiä kuin bisneseliittiä. Vielä myöhemmin kirjoituksessaan hän alkaa kumota väitettä, jonka mukaan Etelä-Helsinki olisi köyhä. Tästä seuraa pitkä empiirinen tarkastelu, jossa osoitetaan, että Helsingin eteläinen suurpiiri on rikas, vaikka emme missään ole esittäneet väitteitä sen enempää Helsingin alueiden varallisuudesta, kulttuuri- ja bisnesliitin keskinäisistä määrällisistä suhteista tai määristä verrattuna Espooseen. Kaiken kaikkiaan Lankinen esittää sinänsä mielenkiintoisia tilastollisia analyysejä pääkaupunkiseudun väestöstä; niillä vain ei ole mitään tekemistä sen kanssa, mitä me artikkelissamme analysoimme.

Suurin syyllinen Lankisen väärinkäsitykseen esittämistämme väitteistä näyträä olevan edellä siteerattu virke, jossa todetaan, että ”bisneseliitti on keskittynyt omille erityisille alueilleen”. Tästä syntyy helposti käsitys, että väittäisimme valtaosan bisneseliitin *kokonaismäärästä* sijaitsevan Espoon klusterissa, vaikka tarkoitimme vain sanoa, että *paikkatietoruudut*, joille on leimallista bisneseliitin suuri osuus, keskittyvät Espoon klus-

teriin. Leimallisesti bisneseliittiruudut ovat siis keskittyneet Espoon klusteriin, mutta Lankinen on oikeassa sanoessaan, että pääosa bisneseliitin *kokonaismäärästä* sijaitsee Helsingin niemellä.

Meidän kysymyksenasettelumme ydin oli tuoda esille se, että ihmisten asumisvalinnat pääkaupunkiseudulla ovat jossain määrin erilaisia tulojen ja koulutuksen suhteen erilaisissa eliittiryhmissä. Tällaisen alueiden eriytymisen tutkimiseksi luokitelimme pääkaupunkiseudun kartalla paikkatietoruutujen määrittämät pienalueet niissä asuvan väestön tietojen nojalla yhtäältä korkeakoulutetun väestön prosenttiosuuden ja toisaalta hyvätuloisten prosenttiosuuden mukaan. Ruudut jaoteltiin ensinnäkin sen mukaan, kuuluuko ruutu hyvätuloisten osuudella luokitettuna ruutujen ylimpään neljännekseen vai ei, ja toiseksi lisäksi sen mukaan, kuuluuko ruutu korkeakoulutettujen osuudella luokitettuna ruutujen ylimpään neljännekseen vai ei. Kun nämä luokitukset yhdistettiin, syntyi neljä luokkaa: sekä tulojen että koulutuksen osalta ylimpään neljännekseen kuuluvat ruudut sekä joko tulojen tai koulutuksen nojalla ylimpään neljännekseen kuuluvat ruudut.

On tietenkin oletettavaa, että tulot ohjaavat keskeisesti ih-

misten asumisvalintoja; onhan asuminen niin merkittävä kuluerä useimpien ihmisten taloudessa. Siksi onkin kiinnostavaa, että saatoimme osoittaa asumisvalinnoissa eroja myös niiden keskuudessa, joilla on yhtä hyvät tulot: esimerkiksi hyvätuloiset mutta vähän koulutetut ihmiset ovat sijoittuneet asumaan eri tavalla kuin ne hyvätuloiset, joilla on pitkä koulutus. Pääkaupunkiseudun kartalla nämä erot tyypillisissä asuinpaikan valinnoissa näkyivät siten, että sekä tulojen että koulutuksen osalta huippua edustaville leimalliset alueet muodostavat ison, länsipainotteisen klusterin, kun taas korkeasti koulutetuille mutta ei parhaiten ansaitseville leimallisia alueita on erityisesti Helsingin niemellä. Sen sijaan vähemmän koulutetut mutta hyvin ansaitsevat asuvat tyypillisesti sellaisilla pientaloalueilla, jotka näyttävät sijaitsevan siellä täällä 1960-

ja 1970-luvulla rakennettujen lähiöiden vieressä.

Kun kyselyaineistossa olevat yksilöt luokiteltiin vastaavalla tavalla neljään luokkaan, saatoimme osoittaa että eliitin kolme ryhmää (parhaat tulot ja ylin koulutus; parhaat tulot mutta ei korkein koulutus sekä korkein koulutus mutta ei parhaat tulot) edustavat tyypilliseltä ammattialtaan eri ryhmiä ja eroavat toisistaan myös ajattelutapojensa suhteen.

Lankisen tulkinnoissa siitä, mitä olemme tehneet, näyttää vieneen päähuomion luonnehdintamme siitä, miten näiden eliitin kolmen ryhmän erilaiset asumispreferenssit näkyvät pääkaupunkiseudun kartalla. Valittamme myös, jos luonnehdintamme ovat jossain kohtaa olleet sillä tavalla epätarkkoja, että ne ovat johtaneet väärinkäsityksiin. Kun emme siis esittäneetkään väitteitä eri eliittiryhmien koos-

ta tai määrällisestä jakautumisesta pääkaupunkiseudulla, meillä ei ole tarvetta kiistellä niistä. Sen sijaan olemme edelleen innostuneita siitä löydöksestämme, jonka mukaan eliitin eri ryhmien toisistaan poikkeavat elämänarvot heijastuvat myös asumisvalintoihin siinä määrin, että se näkyy jopa kartalla alueiden eriytymisenä. Jatkossa aiomme tutkia tätä myös joidenkin muiden suomalaisten kaupunkien osalta. Ilmiö on nimittäin teoreettisesti kiinnostava. Toisaalta eliitin eri ryhmien asumisvalinnoilla on merkitystä myös alueellisen kehityksen kannalta, ja siksi ne kannattaa kaivaa esiin silloinkin, kun ne peittyvät keskivertolukujen taakse.

PERTTI ALASUUTARI –
MATTI KORTTEINEN –
MARI VAATTOVAARA